

A BIZOTTSÁG 640/2008/EK RENDELETE

(2008. július 4.)

az olívaolaj és az olívamarádék-olaj jellemzőiről és az ezekre vonatkozó elemzési módszerekről szóló 2568/91/EGK rendelet módosításáról

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre,

tekintettel a mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról, valamint egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó egyedi rendelkezésekről szóló, 2007. október 22-i 1234/2007/EK tanácsi rendeletre (az egységes közös piacszerzésről szóló rendelet) ⁽¹⁾ és különösen annak 113. cikke (1) bekezdése a) pontjára és 121. cikke h) pontjára, összefüggésben 4. cikkével,

mivel:

- (1) Az olívaolaj és az olívamarádék-olaj jellemzőiről és az ezekre vonatkozó elemzési módszerekről szóló, 1991. július 11-i 2568/91/EGK bizottsági rendelet ⁽²⁾ meghatározza az olívaolaj és az olívamarádék-olaj kémiai és érzékszervi jellemzőit, és módszereket ír elő az említett jellemzők elemzésére.
- (2) A 2568/91/EGK rendelet 2. cikke (1) bekezdése tizedik francia bekezdésének megfelelően a szűz olívaolaj érzékszervekkel meghatározható tulajdonságainak értékelése az említett rendelet XII. mellékletében leírt módszer szerint történik.
- (3) A Nemzetközi Olívaolaj-tanács 2007 novemberében elfogadta a szűz olívaolajok érzékszervi értékelésére szolgáló módszer módosítását. A módosítás aktualizálja a szűz olívaolaj pozitív és negatív tulajdonságainak és a módszernek a leírását. A módosítás tartalmazza a szűz olívaolaj hibáinak érzékelésére szolgáló legmagasabb küszöbértéket is.

- (4) A szűz olívaolajok érzékszervi értékelésének módosított módszerében a Nemzetközi Olívaolaj-tanács emellett meghatározza a szűz olívaolajok érzékszervi jellemzőire vonatkozó bizonyos szakszavaknak és kifejezéseknek a címkézésben történő fakultatív használatára vonatkozó feltételeket. Helyénvaló az értékelő csoport mindenkori elnökét feljogosítani annak tanúsítására, hogy az olívaolajok megfelelnek az említett szakszavak és kifejezések használatára vonatkozó meghatározásoknak.
- (5) Ezért a 2568/91/EGK rendeletet ennek megfelelően módosítani kell.
- (6) Az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak a mezőgazdasági piacok közös szervezésével foglalkozó irányítóbizottság véleményével,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

A 2568/91/EGK rendelet a következőképpen módosul:

1. az I. mellékletben szereplő táblázat 11. oszlopának („Organoleptikus értékelésnél Hibamedién [Md]”) második és harmadik sorában, valamint a 2. lábjegyzetben a „2,5” érték helyébe a „3,5” érték lép;
2. a XII. melléklet helyébe e rendelet mellékletének szövege lép.

2. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő hetedik napon lép hatályba.

Ezt a rendeletet 2008. október 1-jétől kell alkalmazni.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2008. július 4-én.

a Bizottság részéről

Mariann FISCHER BOEL

a Bizottság tagja

⁽¹⁾ HL L 299., 2007.11.16., 1. o. A legutóbb a 510/2008/EK bizottsági rendelettel (HL L 149., 2008.6.7., 61. o.) módosított rendelet.

⁽²⁾ HL L 248., 1991.9.5., 1. o. A legutóbb az 702/2007/EK rendelettel (HL L 161., 2007.6.22., 11. o.) módosított rendelet.

MELLÉKLET

„XII. MELLÉKLET

A NEMZETKÖZI OLÍVAOLAJ-TANÁCSNAK A SZŰZ OLÍVAOLAJOK ÉRZÉKSZERVI ÉRTÉKELÉSÉRE SZOLGÁLÓ MÓDSZERE**1. TÁRGY ÉS ALKALMAZÁSI TERÜLET**

Ez a módszer a Nemzetközi Olívaolaj-tanácsnak a szűz olívaolaj érzékszervi értékelésére alkalmazott módszerét módosító 2007. november 16-i, DEC-21/95-V/2007 számú határozatán alapszik. A módszer célja, hogy megállapítsa az 1234/2007/EK rendelet XVI. mellékletének 1. pontja szerinti szűz olívaolaj érzékszervi jellemzőinek értékelési eljárását, és létrehozza az e jellemzők alapján történő osztályozásukra szolgáló módszert. A módszer a fakultatív címkézésre vonatkozó útmutatást is tartalmaz.

Az ismertetett módszer csak a szűz olívaolajokra alkalmazandó, valamint azok osztályozására vagy címkézésére az érzékelt hibák intenzitása, a gyümölcsösség és az egyéb pozitív tulajdonságok szerint, egy válogatott, képzett és vizsgáztatott kóstolókból álló, értékelő bizottságként működő csoport által meghatározott módon.

2. ÁLTALÁNOS RÉSZ

Az általános alapszókészlet, a vizsgálóterem, az olajkóstoló pohár és az e módszerrel kapcsolatos egyéb kérdések vonatkozásában ajánlatos a Nemzetközi Olívaolaj-tanács előírásait követni, különösen annak a szűz olívaolaj érzékszervi értékelésére alkalmazott módszerét módosító, 2007. november 16-i, DEC-21/95-V/2007 számú határozatát.

3. SZAKKIFEJEZÉSEK**3.1. Pozitív tulajdonságok**

Gyümölcsös: az olajra jellemző mindazon – olajbogyófajta szerint változó – szagérzetek, amelyek az egészséges és friss, zöld vagy érett gyümölcs közvetlen vagy retronazális úton való szaglásából származnak.

A **gyümölcsös** tulajdonság a **zöld** minősítést akkor kapja meg, ha az érzékszervi érzetek a zöld gyümölcsöt idézik fel, ami a zöld olajbogyóból származó olaj jellemzője.

A **gyümölcsös** tulajdonság az **érett** minősítést akkor kapja meg, ha az érzékszervi érzetek az érett gyümölcsöt idézik fel, ami az érett zöld olajbogyóból származó olaj jellemzője.

Keserű: a zöld vagy az érési folyamat kezdetén lévő olajbogyóból nyert olívaolaj jellegzetes alapíze, amelyet a nyelven V alakban elhelyezkedő kehelyformájú ízlelőbimbók érzékelnek.

Csípős: az egész szájüregben, de különösen a torokban érzékelhető kaparó érzés, amely elsősorban a még zöld olívabogyóból, a gazdasági év elején termelt olaj sajátosságáa.

3.2. Negatív tulajdonságok

Dohos/seprős: az olyan olajbogyókból sajtolt olaj jellegzetes zamata, amelyek az egymásra halmozás, illetve a tárolási körülmények miatt a légmentes erjedés előrehaladott állapotában vannak, vagy olyan olajé, amely az olajtároló medencékben és kádakban a légmentes erjedés folyamatában lévő fejtési „üledékkel” érintkezett.

Penészes–nedves: a több napon keresztül nedves helyen történt tárolás következtében, a penész és élesztőgombák által megtámadott olajbogyóból nyert olaj jellegzetes zamata.

Boros–ecetes/Savanyú–fanyar: némely olajnak a borra vagy ecetre emlékeztető jellegzetes zamata. Ez a zamat alapvetően az olajbogyóknak, illetve a nem megfelelően lemosott sajtolószítán maradt olajbogyó-pépnek a levegőn való erjedési folyamatából származik, amelynek eredményeként ecetsav, etil-acetát és etanol képződik.

Fémes: fémekre emlékeztető zamat. Az olyan olaj jellegzetessége, amely a zúzás, a keverés, a sajtolás vagy a tárolás során hosszabb ideig fémfelületekkel érintkezett.

Avas: olyan olajok zamata, amelyek intenzív oxidációs folyamaton mentek keresztül.

Sült vagy égett: olyan olajok jellegzetes zamata, amelyek előállításuk során – és különösen az olajbogyópép termikus keverése alatt – túlzott mértékben és/vagy túl hosszú ideig lettek felmelegítve, ha ez nem megfelelő hőmérsékleti körülmények között történt.

Szénás–fás: a kiszáradt olajbogyóból kinyert bizonyos olajok jellegzetes zamata.

Nyers: sűrű, kásás érintési érzet a szájban, amelyet bizonyos régi olajok keltenek.

Kenőzsíros: a gázolajra, gépszírra vagy ásványi olajra emlékeztető zamata.

Vizes: erjedt növényi nedvekkel hosszabb ideig érintkezésben maradt olajok által szerzett zamata.

Sós: a sós páclében tartósított olajbogyóból nyert olajok jellegzetes zamata.

Eszpartó: új, eszpartófű-szítán átsajtolt olajbogyóból előállított olaj jellegzetes zamata. A zamata változhat attól függően, hogy a sajtolószitát zöld vagy száraz eszpartófűből készítették-e.

Földes: a földdel vagy sárral együtt fölszedett, meg nem mosott olajbogyóból előállított olaj zamata.

Férges: az olajbogyó-fűrőlégy (*Bactrocera Oleae*) lárváitól erősen megtámadott olivabogyóból származó olaj zamata.

Uborkás: a hermetikusan lezárt állapotban, például bádogtartályban túl hosszú ideig tartott olaj jellegzetes zamata, amely a 2,6-nonadienol képződésének tulajdonítható.

Nedves fás: az olajfán fagyásnak kitett olajbogyókból kivont olajok jellegzetes zamata.

3.3. A címkézésnél alkalmazható fakultatív kifejezések

Kérelemre az értékelő csoport elnöke tanúsíthatja, hogy az értékelt olajok a tulajdonságok érzékelhetősége és intenzitása szerint kielégítik a következő kifejezéseknek és jelzőknek megfelelő meghatározásokat és fokozatokat:

- a) a 3.1. pontban említett összes pozitív tulajdonság vonatkozásában (gyümölcsös, amely adott esetben a zöld, érett, csípős és keserű jelzőkkel egészül ki):
  - i. az »erős« kifejezés akkor használható, ha az érintett tulajdonság mediánja 6-nál nagyobb;
  - ii. a »közepes« kifejezés akkor használható, ha az érintett tulajdonság mediánja 3 és 6 között van;
  - iii. az »enyhe« kifejezés akkor használható, ha az érintett tulajdonság mediánja 3-nál kisebb;
  - iv. az érintett tulajdonságok alkalmazhatók az i., ii. és iii. pontban említett jelzők nélkül, ha az érintett tulajdonság mediánja 3 vagy annál nagyobb;
- b) a »kiegyensúlyozott« kifejezés olyan olajra alkalmazható, amely nem kiegyensúlyozatlan. Kiegyensúlyozatlanságon azt a szaglási-ízlelési és érintési érzetet kell érteni, amikor a keserű és/vagy csípős tulajdonság mediánja két ponttal a gyümölcsös tulajdonság mediánja fölött van;
- c) az »édes olaj« kifejezés olyan olaj esetében alkalmazható, amelynél a keserű és a csípős tulajdonság mediánja 2 vagy annál kisebb.

4. KÓSTOLÓI CSOPORT

A kóstolói csoport egy elnökből, valamint nyolc-tizenkét kóstolóból áll.

A csoport elnökének alapos szakképzettséggel kell rendelkeznie, és a különféle típusú olívaolajok ismerőjének és tapasztalt szakértőjének kell lennie. Az elnök felel a csoportért, a csoport szervezéséért és működéséért, a mintáknak az előkészítéséért, megjelöléséért és a kóstolók elé kerüléséért, valamint az adatok összegyűjtéséért és statisztikai kezelésükért.

A csoport elnöke kiválasztja a kóstolókat, felügyeli képzésüket és – képességük megfelelő szinten tartása érdekében – ellenőrzi teljesítményüket.

Az olívaolaj érzékszervi ellenőrzését végző kóstolókat a hasonló minták között való különbségtételi képességük szerint kell kiválasztani és képezni, a Nemzetközi Olívaolaj-tanács által a szűz olívaolaj képzett kóstolóinak kiválasztásáról, képzéséről és ellenőrzéséről kiadott iránymutatás szerint.

A csoportok az érzékelési kritériumok rendszeres ellenőrzése és harmonizálása érdekében kötelesek a tagállami, közösségi és nemzetközi szinten előírt érzékszervi értékelésekben részt venni. Ezenkívül az e rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek megfelelően engedélyezett csoportok kötelesek az érintett tagállamnak évente teljes körű tájékoztatást nyújtani összetételükről és feljogosított csoportként végrehajtott értékeléseik számáról.

5. AZ ÉRZÉKSZERVI ÉRTÉKELÉS ÉS AZ OSZTÁLYOZÁS ELJÁRÁSA

5.1. Hogyan használja a kóstoló az értékelőlapot

A kóstoló által használandó értékelőlap e módszer A. függelékében található.

A csoportban részt vevő minden kóstolónak meg kell szagolnia, majd meg kell kóstolnia a megvizsgálandó olajat. Ezt követően a rendelkezésére álló értékelőlap 10 cm-es skáláján be kell jelölnie, hogy mekkora intenzitással érzékeli az egyes negatív és pozitív tulajdonságokat ⁽¹⁾. Ha a gyümölcsös tulajdonság zöld vagy érett jellegét érzékeli, a kóstoló az értékelőlapon bejelöli a megfelelő rovatot.

Abban az esetben, ha az értékelőlapon fel nem tüntetett negatív tulajdonságokat érzékelt, azokat – a meghatározással ellátott kifejezések közül a legpontosabban körülíró kifejezést, illetve kifejezéseket alkalmazva – feljegyzi az »egyéb« rovatba.

5.2. Hogyan dolgozza fel az értékelő csoport elnöke az adatokat

Az értékelő csoport elnöke összegyűjti az egyes kóstolók által kitöltött értékelőlapokat; ellenőrzi a különféle tulajdonságokhoz rendelt intenzitási fokozatokat; ha úgy véli, hogy rendellenességet észlel, felkéri a kóstolót az értékelőlap felülvizsgálatára, és – szükség esetén – a vizsgálat megismétlésére.

Az értékelő csoport elnöke beviheti az egyes kóstolók által megállapított adatokat a medián statisztikai kiszámításának a B. függelékben található módszerét alkalmazó számítógépes programba. Az egy mintára vonatkozó adatok feldolgozása egy mátrix segítségével történik, amely a 9 érzéki tulajdonságnak megfelelő 9 oszlopból és a csoport n számú kóstolójának megfelelő n számú sorból áll.

Ha egy, az értékelő csoportnak legalább 50 %-a által érzékelt tulajdonság az »egyéb« rovatba tartozik, ki kell számítani e hiba mediánját, és az olajat ennek megfelelően kell osztályozni.

A csoport elnöke csak akkor tanúsíthatja, hogy az értékelt olaj a »zöld« és »érett« minősítést illetően megfelel a 3.3. pont a) alpontjában említett feltételeknek, ha a csoport legalább 50 %-a jelezte, hogy érzékelt egy gyümölcsös tulajdonság zöld és érett jellegét.

A megfeleléségi ellenőrzések keretében végzett elemzések esetében egy próbát végeznek. Egymásnak ellentmondó elemzések esetén a csoport elnökének gondoskodnia kell arról, hogy a vizsgálatot kétszer végezzék el. Érvénytelen elemzések esetén az értékelést háromszor kell elvégezni. Ezekben az esetekben a tulajdonságok mediánját a mediánok átlaga alapján számolják ki. Az elemzések megismétlését minden esetben külön vizsgálat során kell elvégezni.

5.3. Az olajok osztályozása

Az olajat a hibák és a gyümölcsös tulajdonság mediánjának függvényében az alábbi osztályokba sorolják be. A hibamediánt a legnagyobb intenzitással észlelt hiba mediánja határozza meg. A hibamediánt és gyümölcsösség mediánját egyetlen tizedes számjegy fejezi ki, és az azokat meghatározó, nagy jósfokú variációs együttható értéke 20 %-nál kisebb vagy azzal egyenlő.

Az olaj osztályozása a hibák és a gyümölcsösség medián értékeinek az alább bemutatott referenciaintervallumokkal való összehasonlítása alapján történik. Ezen intervallumok határai a módszer hibájának figyelembevételével lettek megállapítva, ezért abszolút értékeknek tekinthetők. A számítógépes programok táblázatba foglalt statisztikai adatok, illetve grafikus ábrázolás útján lehetővé teszik az osztályozás vizuális megjelenítését.

- Extra szűz olívaolaj*: a hibamedián nullával egyenlő, és a gyümölcsösség mediánja nullánál nagyobb.
- Szűz olívaolaj*: a hibamedián nullánál nagyobb, de 3,5-nél kisebb vagy azzal egyenlő, és a gyümölcsösség mediánja nullánál nagyobb.
- Lampante olívaolaj*: a hibamedián 3,5-nél nagyobb, vagy a hibamedián 3,5-nél kisebb vagy azzal egyenlő, és a gyümölcsösség mediánja nullával egyenlő.

5.4. Sajátos esetek

Ha a gyümölcsösségen kívüli egyéb pozitív tulajdonság mediánja meghaladja az 5,0-öt, a csoport elnöke ezt bejegyzi az olaj vizsgálati jegyzőkönyvébe.

⁽¹⁾ A kóstolónak nem kell megkóstolnia az olajat, ha azt közvetlenül megszagolva valamely negatív tulajdonságot különösen intenzíven érzékel. Ilyen esetben e kivételes körülményt feljegyzi az értékelő lapra.

A. függelék

A szűz olívaolaj értékelőlapja

A HIBÁK ÉRZÉKELÉSÉNEK INTENZITÁSA

Dohos/seprős	_____ →
Penészes – nedves-földes	_____ →
Boros – ecetes – Savanyú-fanyar	_____ →
Fémes	_____ →
Avas	_____ →
Egyéb (éspedig)	_____ →

A POZITÍV TULAJDONSÁGOK ÉRZÉKELÉSI INTENZITÁSA

Gyümölcsös	_____ →
Zöld ☐	Érett ☐
Keserű	_____ →
Csípős	_____ →

A kóstoló neve:

A minta kódja:

Dátum:

Megjegyzések:

_____

B. függelék

A MEDIÁN ÉS A KONFIDENCIAINTERVALLUMOK KISZÁMÍTÁSÁRA HASZNÁLT MÓDSZER

Medián

$$Me = [P(X < X_m) \leq 1/2 \wedge P(X \leq X_m) \geq 1/2]$$

A medián az az X_m valószínű szám, amelyre egyszerre igaz, hogy az eloszlás értékei 0,5 vagy annál kisebb valószínűséggel (P) kisebbek ennél a számmal (X_m), és hogy az eloszlás értékei 0,5 vagy annál nagyobb valószínűséggel (P) kisebbek vagy egyenlők ezzel a számmal (X_m). Egy másik meghatározás szerint a medián a növekvő sorozatba rendezett számok 50. centilisének felel meg. Egyszerűbben kifejezve, a medián a páratlan számú sorrendbe rendezett sorozat középső értéke, vagy a páros számú sorrendbe rendezett sorozat két középső értékének átlaga.

Nagy jósfokú szórás

A medián körüli szóródás megbízható becslése érdekében a Stuart és Kendall szerinti nagy jósfokú szórás becslésére vonatkozó módszert kell alkalmazni. A következő képlet az aszimptotikus szórásat fejezi ki, azaz a megfigyelt adatok medián körüli szóródásának olyan, nagy jósfokú becslését, ahol N a megfigyelések száma, az IQR az interkvartilis terjedelem, és amely a valószínű eloszlás eseteinek pontosan 50 %-át foglalja magában.

$$S^* = \frac{1,25 \text{ IQR}}{1,35 \sqrt{N}}$$

Az interkvartilis terjedelem kiszámításához meg kell határozni a 75. és a 25. centilis közötti eltérés nagyságát.

$$\text{IQR} = 75. \text{ centilis} - 25. \text{ centilis}$$

A centilis az az X_{pc} érték, amelyre egyszerre igaz, hogy eloszlási értékei egy meghatározott századrésznek megfelelő vagy annál kisebb valószínűséggel (P) kisebbek X_{pc} -nél, és hogy eloszlási értékei egy meghatározott századrésznek megfelelő vagy annál nagyobb valószínűséggel (P) kisebbek vagy egyenlők mint X_{pc} . A századrész az eloszlás kiválasztott hányadát fejezi ki. A medián esetében ez 50/100-dal egyenlő.

$$\text{Centilis} = [P(X < X_{pc}) \leq \frac{n}{100} \wedge P(X \leq X_{pc}) \geq \frac{n}{100}]$$

A gyakorlatban a centilis az az eloszlási érték, amely egy, az eloszlási vagy sűrűségi görbe által behatárolt meghatározott területnek felel meg. Például a 25. centilis azt az elosztási értéket jelenti, amely megfelel egy 0,25 vagy 25/100 nagyságú területnek.

Nagy jósfokú variációs együttható %-ban kifejezve

A $VE_j\%$ egy olyan tiszta, azaz mértékegység nélküli szám, amely a vizsgált számok sorozatának szóródási százalékát jelöli. Ez az együttható ezért igen alkalmas a csoporttagok megbízhatóságának ellenőrzésére.

$$VE_j \% = \frac{S^*}{Me} 100$$

A medián 95 %-os konfidenciaintervalluma

A 95 %-os konfidenciaintervallum (az elsőfajú hiba értéke 0,05, azaz 5 %) azt az értéktartományt jelenti, amelynek értékeit – feltételezve, hogy a vizsgálatot végtelen sokszor meg lehet ismételni – a medián felveheti. A gyakorlatban az említett intervallum a vizsgálatok szóródási tartományát adja meg az elfogadott működési körülmények között, feltételezve, hogy a vizsgálatokat többször el lehet végezni. Az intervallum, éppúgy, mint a $VE_j\%$, segít a vizsgálatok megbízhatóságának értékelésében.

$$KI_{\text{felső}} = Me + (c \cdot S^*)$$

$$KI_{\text{alsó}} = Me - (c \cdot S^*)$$

Ahol a c értéke 95 %-os konfidenciaintervallum esetén 1,96-tal egyenlő.